

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
МІСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА імені О. М. БЕКЕТОВА**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

(для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 – Економіка)

**Харків
ХНУМГ ім. О. М. Бекетова
2018**

Методичні рекомендації до проведення технологічної практики (для студентів (для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 – Економіка) / Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова ; уклад. : В. В. Журавель, Т. А. Пушкар. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2018. – 12 с.

Укладачі: канд. екон. наук, доц. **В. В. Журавель**
канд. екон. наук, доц. **Т. А. Пушкар**

Рецензент **В. П. Піонтківський**, канд. екон. наук, доцент Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова

*Рекомендовано кафедрою економіки підприємств міського господарства,
протокол № 10 від 12 травня 2016 р.*

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 Мета і завдання практики.....	4
2 Організація практики.....	5
3 Зміст технологічної практики.....	7
4 Структура і зміст звіту із технологічної практики.....	8
5 Організація захисту звіту.....	9
СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	10

ВСТУП

Підготовки висококваліфікованих фахівців неможлива без закріплення набутих під час навчального процесу теоретичних знань. З метою одержання практичного досвіду роботи на підприємстві та закріплення практичних навичок студенти проходять технологічну практику.

Технологічна практика студентів є складовою й невід'ємною частиною процесу підготовки спеціалістів і проводиться на провідних комунальних і будівельних підприємствах та в організаціях регіонів України. Для її організації й проведення ХНУМГ ім. О. М. Бекетова та керівництвом підприємств створюються умови, що забезпечують не тільки закріплення отриманих студентами теоретичних знань із спеціальних дисциплін, а й набуття ними практичного досвіду і вміння працювати за спеціальністю на основі вивчення технологічних процесів виробництва, управлінських процесів на підприємствах і укладання різних угод і контрактів, використання інформаційних технологій тощо.

Практика – це самостійна робота студентів безпосередньо на робочих місцях, що передбачає виконання ними конкретних службових обов'язків.

Програма технологічної практики розроблена відповідно до «Методичних рекомендацій по складанню програм практики студентів вищих навчальних закладів України», Міністерства освіти України від 14.02.96 р. № 3.1-5/97 р., а також навчальних планів Харківського національного університету міського господарства імені О. М. Бекетова.

1 Мета і завдання практики

Мета технологічної практики – закріплення, поглиблення та систематизація теоретичних знань студентів, одержаних при вивченні загальноекономічних дисциплін та дисциплін циклу професійної підготовки в умовах господарювання конкретного підприємства.

Предметом практики є технології організації виробництва, управління і планування діяльності підприємств міського господарства.

Завдання технологічної практики:

- визначення структури підприємства та діючої на ньому системи управління;
- вивчення особливостей технологій підприємств міського господарства, організації виробничої діяльності;
- оволодіння студентами різними формами організації праці у сфері їх майбутньої професії, формування на базі отриманих в Університеті знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних ринкових і виробничих умовах;
- вивчення інформаційних технологій, використовуваних на підприємстві;
- набуття навичок самостійної роботи з проведення техніко-економічного аналізу діяльності підприємства, його структурних одиниць, підрозділів,

виявлення резервів підвищення ефективності виробництва та визначення шляхів їх застосування;

- освоєння прийомів, методів і способів обробки проведених досліджень;
- розуміння сутності і соціальну значущість своєї майбутньої професії й основних проблем дисциплін, що визначають область професійної діяльності, бачити їхній взаємозв'язок у цілісній системі знань.

У результаті проходження практики студенти повинні :

знати:

- системи технологій підприємств галузі міського господарства;
- основні принципи організації діяльності підприємств МГ;
- принципи ціноутворення на підприємствах МГ;
- підходи і принципи складання статистичної звітності підприємств МГ;
- техніко-економічні показники діяльності підприємств МГ.

вміти:

- розробити основні технологічні схеми із водопостачання, водовідведення, технічного утримання будівель, електропостачання, вивозу побутових відходів тощо;
- розраховувати основні техніко-економічні показники діяльності підприємств МГ;
- аналізувати показники діяльності підприємств МГ;
- складати основні форми статистичної звітності підприємств МГ;
- розробити заходи із підвищення організації виробництва підприємств МГ.

мати компетентності:

- орієнтація на професійну майстерність і творчий розвиток за професією.
- певний досвід із використання методів науково-технічної творчості для вирішення завдань, пов'язаних з професійною діяльністю.
- етичні та правові норми, що регулюють відносини між людьми в суспільстві, навколишньому середовищу й вміти враховувати їх у професійній діяльності.
- певний досвід із організації своєї праці із урахуванням специфіки діяльності підприємств МГ.

2 Організація практики

Строки проведення технологічної практики встановлюються відповідно до навчального плану.

Технологічна практика організовується на будівельних підприємствах і підприємствах житлово-комунального господарства м. Харкова та інших регіонів України. Практика на підприємствах здійснюється на основі договорів, відповідно до яких зазначені підприємства зобов'язані надавати місця для проходження практики. Договори підготовляються як кафедрою, так і самими студентами. Якщо студент сам пропонує підприємство для проходження практики й воно підходить для її проходження, то з даним підприємством укладається договір.

Основними підприємствами – базами технологічної практики є КП

«Жилкомсервіс», Філія Харківського обласного підприємства «Дирекція розвитку інфраструктури територій» «Куп`янське підприємство теплових мереж», Управління ЖКГ м. Полтава, АК «Житомиробленерго», ЖКП «Житло-Центр» м. Маріуполь.

Керівниками практики виступають повідні викладачі кафедри економіки підприємств міського господарства, як призначаються наказом по ХНУМГ.

Студенти, які уклали контракт з майбутніми роботодавцями, технологічну практику, як правило, проходять на підприємствах роботодавців.

З моменту зарахування студентів на робочі місця як практикантів на них поширюються правила охорони праці й внутрішнього розпорядку, що діють на підприємстві, з якими вони повинні бути ознайомлені.

При наявності вакантних посад студенти можуть бути зараховані на них, якщо робота відповідає цілям технологічної практики.

Студенти, які не виконали програму практики з поважної причини, направляються на практику повторно, у вільний від навчання час.

Студенти, які не виконали програму практики з неповажної причини або, одержали на захисті незадовільну оцінку, можуть бути відраховані як такі, що мають академічну заборгованість у порядку, передбаченому статутом ХНУМГ.

Обов'язки студента при проходженні технологічної практики:

До виходу на практику пройти співбесіду з керівником практики від кафедри.

Строго дотримуватись встановлених строків практики.

У період проходження практики: вивчити й строго дотримувати правил охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії й пожежної безпеки, додержувати трудової дисципліни й правил внутрішнього трудового розпорядку підприємства; відповідати за виконувану роботу і її результати нарівні зі штатними працівниками; брати активну участь у громадському житті підприємства.

Вести щоденник і робочий журнал, виконати програму практики й завдання керівника від кафедри й підприємства; виконати звіт, вчасно його здати й захистити на кафедрі.

Проходження практики включає наступні етапи:

Перед виходом на технологічну практику студенти повинні:

- з метою більш результативних консультацій перед виходом на практику самостійно опрацювати методичні вказівки із організації і проведення технологічної практики, ознайомитися із програмою практики і матеріалами курсу дистанційного навчання із технологічної практики на сайті Центру дистанційного навчання ХНУМГ ;
- пройти загальний інструктаж на кафедрі стосовно мети й завдання практики, порядку проходження практики, правил безпеки при проходженні до місця практики, формами зв'язку з відповідальним за організацію практики на кафедрі, одержати завдання на практику від керівника практики;
- одержати й оформити необхідні документи, які включають завдання на практику, щоденник установленого зразка.

По прибутті до місця практики, студенти інформують керівника від

кафедри про своє працевлаштування за зазначеними на інструктажі засобами зв'язку. Надалі, про всі складності й непорозуміння, якщо такі матимуть місце, повідомляти керівника.

Наказом по підприємству із числа керівників підприємства (організації), провідних спеціалістів відділів і відповідно до умов договору на проведення технологічної практики студентів призначається керівник від виробництва, з яким уточнюється робоче місце, програма проходження практики, індивідуальне завдання.

У період проходження технологічної практики збирають і обробляють матеріал до звіту, ведуть щоденник, розробляють розділи звіту, ознайомлюються зі структурою підприємства. Вся діяльність студентів на третьому етапі проходить під наглядом керівників від виробництва, до яких студенти звертаються з усіх питань практики.

Завершення технологічної практики передбачає остаточне оформлення звіту, здачі його на перевірку керівникові від виробництва, який на титульному аркуші проставляє оцінку із технологічної практики й завіряє свій підпис печаткою; оформлення характеристики (додаток А); здачі взятих матеріальних цінностей, літератури, розрахунку й звільненню.

Захист звіту на кафедрі є одним з елементів підготовки майбутнього фахівця. У тижневий строк після закінчення практики студенти зобов'язані здати звіт керівникам від кафедри на перевірку, при необхідності доробити окремі розділи (за вказівкою керівника) і захистити його на кафедральній комісії, графік роботи якої доводиться до відома студентів.

Основними методами контролю проходження технологічної практики і підсумкового оцінювання результатів практики є спостереження за діяльністю студентів, усне опитування, практична перевірка умінь і навичок зокрема щодо користування обладнанням та фаховим інструментарієм.

3 Зміст технологічної практики

Програма практики складається із двох змістових модулів, зміст яких розкривається у основних питаннях, які висвітлені нижче:

Змістовий модуль 1 Технології виробництва на підприємствах МГ

1 Основні засади функціонування підприємств МГ

Структура житлово-комунального господарства. Підгалузі житлово-комунального господарства. Системи життєзабезпечення міського господарства. Комунальне господарство міст. Житлове господарство. Енергетичний комплекс міст. Благоустрій території міст. Стан і основні напрямки реформування ЖКГ.

2 Організація виробництва на підприємствах МГ

Специфіка виробничих структур підприємств та організацій ЖКГ. Виробничі та технологічні процеси, типи виробництв підприємств МГ. Організація технологічного процесу на підприємствах МГ. Виробнича структура підприємств житлово-комунального господарства. Аналіз виробничих структур у міському господарстві. Організація виробництва в житловому господарстві.

Технологічні процеси на підприємствах водопостачання та водовідведення. Організація виробничої діяльності на міському пасажирському електротранспорті Технологічні процеси на підприємствах теплопостачання. Організація шляхово-експлуатаційного господарства міста. Технологічні процеси санітарного очищення міст.

Змістовий модуль 2 Організація роботи економічних і адміністративних служб підприємств МГ

1 Організація діяльності економічних служб підприємств МГ

Організаційна структура підприємств МГ. Функції економічних служб підприємств МГ. Організація планування на підприємствах МГ.

2 Система управління на підприємствах МГ

Побудова системи управління на підприємствах МГ. Функції управлінських служб на підприємствах МГ. Управління персоналом на підприємствах МГ. Підвищення ефективності діяльності управлінських служб на підприємствах МГ. Інформаційні технології і управління на підприємствах МГ.

4 Структура і зміст звіту із технологічної практики

Форма й вид звітності (щоденник, звіт і т.п.) студентів про проходження практики визначається навчальним відділом Університеті.

Структура звіту з технологічної практики наступна:

Титульний аркуш (додаток Б).

Завдання на технологічну практику, яке включає тему роботи, основне завдання, зміст роботи й зміст звіту про виконану роботу.

Реферат, який містить кількісну характеристику звіту (число сторінок, рисунків, таблиць, кількість використаних джерел, додатків і т.п.) і коротку текстову частину.

Зміст.

Вступ.

Основні відомості про підприємство, на якому проходила практика. Відомості про підприємство включають дані про організаційно-правову форму підприємства, місце розташування, види діяльності, структуру підприємства, структуру управління тощо.

Опис відділу або підрозділу, у якому проходила практика.

Опис використовуваної технології виробництва, технологічних процесів підприємства тощо д.

Індивідуальне завдання: постановка завдання, аналіз можливих шляхів вирішення, обраний варіант вирішення, отримані результати.

Висновок. Обговорення результатів виконання практики.

Список використаної літератури й джерел.

Додатки (ілюстрації, таблиці, карти, текст допоміжного характеру).
Додатки можуть бути оформлені окремою папкою.

Звіт складає кожний студент індивідуально.

5 Організація захисту звіту

Захист звіту з технологічної практики відбувається за розкладом. Розклад захистів вивішують на кафедральному інформаційному стенді і доводять до старост груп.

Неявка студента на захист практики у встановлені для захисту строки призводить до автоматичного зниження оцінки на один бал. Перенесення строків особистого захисту здійснюється тільки на підставі попередньої домовленості з керівником практики при наявності поважної причини.

На захист студент повинен представити керівникові звіт з практики, який оформлено відповідно до зазначених вище вимог й допущений до захисту керівником практики від кафедри, відгук керівника технологічної практики від підприємства й залікову книжку.

Остаточна оцінка практики визначається на підставі результатів захисту практики. При визначенні оцінки беруть до уваги:

- актуальність і ступінь опрацьованості індивідуального завдання;
- якість змісту й оформлення звіту, а також ілюстративного матеріалу;
- якість доповіді;
- якість відповідей студента на запитання у процесі дискусії;
- відгук керівника від підприємства.

Захист практики виконують в наступному порядку: студент протягом 4-6 хвилин робить доповідь, в якій викладає підсумки практики; відповідає на запитання.

Оцінювання результатів технологічної практики проводиться відповідно до національної шкали оцінювання і шкали ЄКТС.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ЄКТС
	практики	
90-100	Відмінно	A
82-89	Добре	B
74-81		C
64-73	Задовільно	D
60-63		E
35-59	незадовільно з можливістю повторного складання	Fx
0-34	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. № 1556-VII (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2014, № 37-38, ст. 2004).
2. Васильєв О. В. Менеджмент регіонального розвитку : монографія / О. В. Васильєв, К. А. Фісун. – Харків : ХНАМГ, 2010. - 375 с.
3. Карлова О. А. Менеджмент міського господарства : навч. посібник / О. А. Карлова. – Харків : ХНАМГ, 2008. - 266 с.
4. Основи технологій виробництва в галузях народного господарства : навч. посібник / Є. П. Желібо, Д. В. Анопко, В. М. Буслик [і ін.]. – Київ : Кондор, 2005. – 716 с.
5. Організація і планування ремонту основних засобів об'єктів житлово-комунального господарства : навч. посібник / Є. М. Кайлюк, М. В. Волкова, О. П. Колонтаєвський та ін. ; за заг. ред. Є. М. Кайлюка; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2015. – 224 с.
6. Поспелов О. В. Системи технологій галузі (міське господарство) : монографія / О. В. Поспелов. – Харків : ХНАМГ, 2010. - 249 с.
7. Славута О. І. Економіка і організація діяльності підприємств міського господарства : навч. посіб. / О. І. Славута. – Харків, ХНАМГ, 2009. – 284 с.
8. Юр'єва Т. П. Економіка підприємств міського господарства : навч. посібн. / Т. П. Юр'єва. – Харків: ХДАМГ, 1998. – 176 с.
9. Цифровий репозиторій ХНУМГ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://eprints.kname.edu.ua>
10. Дистанційний курс «Технологічна практика» (для студентів освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр») [Електронний ресурс] / Т. А.Пушкар // Режим доступу – <http://cdo.kname.edu.ua/course/view.php?id=1467>

ВІДГУК

керівника технологічної практики від організації

(Прізвище, Ім'я, по батькові студента повністю)

студент(ка), який навчається за фахом 6.030504 Економіка підприємства проходив технологічну практику в період з _____ по _____ на _____

(повна назва організації, установи)

в _____

(назва структурного підрозділу організації, установи)

У період проходження практики _____ працював(а)

(П.І.Б.)

на неоплачуваній (оплачуваній) посаді _____

Рівень професійної підготовки, продемонстрований за час проходження практики, можна оцінити в такий спосіб:

1.Рівень теоретичної підготовки _____

2.Ступінь володіння методами й методиками збору й обробки інформації _____

3.Ступінь зрілості економічної свідомості _____

4.Рівень ділової активності:

4.1 Відповідальність _____ 4.2 Дисциплінованість _____

4.3 Ретельність _____ 4.4 Пунктуальність _____

4.5 Комунікабельність _____ 4.6 Ініціативність _____

5. Недоліки й зауваження _____

6.Короткі відомості про виконане індивідуальне завдання _____

7.Пропозиції Університету _____

8.Загальна оцінка з практики _____

Керівник технологічної практики від організації _____

(Прізвище, Ім'я, по батькові, місце роботи, посада)

Печатка організації

«___» _____ 200_ р.

Титульний аркуш звіту

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ МІСЬКОГО
ГОСПОДАРСТВА ІМЕНІ О. М. БЕКЕТОВА

Центр післядипломної освіти та заочного навчання

кафедра **Економіки підприємств міського господарства**

напрямок підготовки 6.030504 – Економіка підприємства

**Звіт
з технологічної практики**

Виконав студент гр. _____

(П.І.Б.)

(підпис)

Перевірили:

(посада керівника від підприємства) (П.І.Б.)

(оцінка)

(підпис)

МП

(дата)

(посада керівника від кафедри) (П.І.Б.)

(оцінка)

(підпис)

(дата)

Харків 20__

Виробничо-практичне видання

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ПРОВЕДЕННЯ
ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ**

(для студентів заочної форми навчання спеціальності 051 – Економіка)

Укладачі: **ЖУРАВЕЛЬ** Віталій Володимирович
ПУШКАР Тетяна Андріївна

Відповідальний за випуск *Т. А. Пушкар*

За авторською редакцією

Комп'ютерне верстання *Т. А. Пушкар*

План 2016, поз. 483 М

Підп. до друку 30.05.2016.
Друк на ризографі
Зам. №

Формат 60x84/16
Ум. друк. арк. 2,5
Тираж 50 пр.

Виконавець і виготовлювач:
Харківський національний університет
міського господарства імені О. М. Бекетова,
вул. Маршала Бажанова, 17, Харків, 61002
Електронна адреса: rectorat@kname.edu.ua
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи:
ДК 5328 від 11.04.2017.